

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 144.



# CIVIL RETTSPLEIE

1928 og 1929

*(Statistique de la justice civile pour les années 1928 et 1929.)*

---

Utgitt av  
**DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ**

---

OSLO  
I KOMMISJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.  
1931

Pris kr. 1,25.



**Norges Offisielle Statistikk, rekke VIII.**  
**(Statistique Officielle de la Norvège, série VIII.)**

Trykt 1928:

- Nr. 48. Norges civile, geistlige, rettslige og militære inndeling 1 januar 1928. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques, judiciaires et militaires du royaume de Norvège le 1er janvier 1928.*)
- 49. Det civile veterinærvesen 1925. (*Service vétérinaire civil.*)
- 50. Sinnssykeasylenes virksomhet 1926. (*Hospices d'aliénés.*)
- 51. Lønninger 1927. (*Gages et salaires.*)
- 52. Den private forsikringsvirksomhet i Norge 1913—1925. (*Assurances privées en Norvège pendant les années 1913—1925.*)
- 53. Forsikringsselskaper 1926. (*Sociétés d'assurances.*)
- 54. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1928/29. (*Finances de l'État.*)
- 55. Norges jernbaner 1926—27. (*Chemins de fer norvégiens.*)
- 56. Forsømte barn 1925 og 1926. (*Traitement des enfants moralement abandonnés.*)
- 57. Norges industri 1926. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)
- 58. Meieribruket i Norge i 1926. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1926.*)
- 59. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1925. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 60. Sjømannsforsikringen 1925. Fiskerforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 61. Norges postvesen 1927. (*Statistique postale.*)
- 62. Industrierbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1925. (*Assurances contre les accidents du travail.*)
- 63. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1927—28. (*Salaires des ouvriers agricoles 1927—28.*)
- 64. Det civile veterinærvesen 1926. (*Service vétérinaire civil.*)
- 65. Norges telegrafvesen 1926—27. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 66. Skolevesenets tilstand 1925—26. (*Instruction publique.*)
- 67. Fattigvesenet 1925. (*Assistance publique.*)
- 68. Norges kommunale finanser 1925/26. (*Finances des communes.*)
- 69. Stortingsvalget 1927. (*Élections en 1927 pour le «Storting».*)
- 70. Folkemengdens bevegelse 1926. (*Mouvement de la population.*)
- 71. Alkoholstatistikk 1926—1927. (*Statistique de l'alcool.*)
- 72. Norges fiskerier 1926. (*Grandes pêches maritimes.*)
- 73. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1927. (*Conventions collectives et conflits du travail en 1927.*)
- 74. Norges skibsfart 1927. (*Navigation.*)
- 75. Norges handel 1927. (*Commerce.*)
- 76. Private aktiebanker 1927. (*Banques privées par actions.*)
- 77. Landbruksareal og husdyrhold 1928. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1928. Recensement représentatif.*)
- 78. Norges bergverksdrift 1927. (*Mines et usines.*)
- 79. Pantegjelden i Norge ved utgangen av 1912 og 1926. (*Dette hypothécaire en Norvège à la fin des années 1912 et 1926.*)
- 80. Sykeforsikringen 1927. (*Assurance-maladie.*)
- 81. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1926. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)
- 82. Norges sparebanker 1927. (*Caisses d'épargne.*)

NORGES OFFISIELLE STATISTIKK. VIII. 144.



# CIVIL RETTSPLEIE

1928 og 1929

*(Statistique de la justice civile pour les années 1928 et 1929.)*

---

Utgitt av  
**DET STATISTISKE CENTRALBYRÅ**

---

OSLO  
I KOMMISSJON HOS H. ASCHEHOUG & CO.  
1931

For årene 1886—1896 se Norges Offisielle Statistikk, rekke III.

For årene 1897 og 1898, 1899 og 1900 samt 1901 og 1902 se Norges Offisielle Statistikk, rekke IV, senest nr. 19.

For årene 1903 og 1904, 1905, 1906 og 1907, 1908 og 1909 samt 1910 se Norges Offisielle Statistikk, rekke V, senest nr. 178.

For årene 1911, 1912, 1913, 1914 og 1915 samt 1916, 1917 og 1918 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VI, senest nr. 192.

For årene 1919 og 1920, 1921 og 1922 se Norges Offisielle Statistikk, rekke VII, nr. 46 og nr. 124.

For årene 1923—1927 se Statistiske Meddelelser 1925 (nr. 12), side 539, 1926 (nr. 7—8), side 339, 1927 (nr. 11—12), side 350.

---

Om **farskaps- og bidragssaker** efter lov av 10 april 1915 se anhanget til Civil Retspleie 1914 og 1915 og Statistiske Meddelelser 1919 (nr. 5), side 58, 1920 (nr. 2—4), side 28, 1921 (nr. 7), side 164, 1922 (nr. 1), side 16, 1922 (nr. 12), side 673, 1923 (nr. 9—10), side 503 og 1924 (nr. 10), side 521.

---

## I N N H O L D

	Side
Forliksrådene . . . . .	5
Herreds- og byrettene . . . . .	8
Saksbehandlingens varighet . . . . .	12
Saksforberedelsen. . . . .	17
Domsmenn . . . . .	19
Sakførere . . . . .	21
Rettsmøter under hovedforhandlingen . . . . .	23
Vidneførsel utenfor hovedforhandlingen . . . . .	25
Saksutfallet i pådømte saker . . . . .	26
Saksomkostninger, erstatning til det offentlige . . . . .	29
Påanke . . . . .	30
<b>T e k s t t a b e l l e r :</b>	
Tabell 1: Forliksrådenes saksbehandling . . . . .	6
Herreds- og byrettene:	
Tabell 2. Avsluttede saker fordelt etter avgjørelsens art . . . . .	9
» 3. Avsluttede «ordinære» saker fordelt etter avgjørelsens art . . . . .	11
» 4. Pådømte saker fordelt etter varigheten . . . . .	12
» 5. Pådømte «ordinære» saker fordelt etter varigheten . . . . .	15
» 6. Saksvarigheten procentvis særskilt for saker avsluttet med dom og saker avsluttet med uteblivelsesdom . . . . .	16
» 7. «Ordinære» saker med dom under hovedforhandling gruppert etter om en eller begge parter er møtt med eller uten prosessfullmektig. Procenttall . . . . .	22

### *Table des matières.*

	Pages
Commissions de conciliation . . . . .	5
Tribunaux de districts judiciaires des campagnes et des villes . . . . .	8
<b>Tableaux:</b>	
Tableau no. 1. Nombres des affaires portées devant les commissions de conciliation . . . . .	6
<b>Tribunaux de districts judiciaires des campagnes et des villes:</b>	
Tableau no. 2. Affaires terminées réparties par décision. . . . .	9
— 3. Affaires «ordinaires» réparties par décision. . . . .	11
— 4. Durée des affaires jugées . . . . .	12
— 5. Durée des affaires «ordinaires» jugées . . . . .	15
— 6. Durée des affaires terminées par jugement et des affaires terminées par jugement par défaut . . . . .	16
— 7. Emploi des avocats dans des affaires «ordinaires» jugées pendant la procédure principale . . . . .	22



## Den civile rettspleie 1928 og 1929.

### Forliksrådene.

Den nye civilprosess, som trådte i kraft fra 1 juli 1927, medførte blandt annet at saksmengden ved forliksrådene gikk sterkt ned.<sup>1</sup> Tvistemålslovens § 279 3. ledd bestemte nemlig at forliksfullmakt fra innklagede er ugyldig når saken gjelder pengekrav og fullmakten er utstedt før klage kunde inngis. Samtidig gav den nye tvangsfullbyrdelseslov (§ 3 punkt 6) anvisning på en bekvemmere fremgangsmåte, idet den åpnet adgang til å inndrive gjelden umiddelbart på grunnlag av dokumentet, f. eks. hvis dette inneholder vedtagelse av at gjelden kan inndrives uten søksmål.

Virkningene av disse bestemmelser kunde imidlertid ikke gjøre sig gjeldende med det samme. Loven av 25 februar 1927 bestemte nemlig at der kunde avsluttes forlik efter forliksfullmakter som var utstedt før 1. juli 1927. Forliksrådene hadde derfor fremdeles et forholdsvis stort antall saker i 2. halvår 1927, nemlig 40 661 eller omtrent 60 pct. av antallet i 1. halvår 1927. Som tab. 1 viser er tallet i 1928 kommet ned i vel 30 000 pr. halvår, og i hele 1929 var antallet bare vel 45 000 eller ikke stort større enn i 2. halvår 1927. (Se tab. I s. 6.)

I 1926 hadde forliksrådene 130 741 saker.<sup>2</sup> Procenten av sparebankforlik dreiet sig i de senere år omkring 60. Nedgangen i saksantallet siden den tid skyldes imidlertid ikke bare den nye rettergangsordning, men også de bedre økonomiske forhold i landet. I tab. I kommer dette til syne deri at der er nedgang i tallene også når man ser bort fra de forlikte saker.

Ved sammenligning med årene før den nye ordning trådte i kraft må der tas hensyn til at utvidelsen av forliksrådenes domsmyndighet har ført med sig at enkelte klasser av saker som før gikk forliksrådene forbi nu bringes inn der for å få eksigibel dom. Dette gjelder særlig veksel saker hvor det både under den gamle og under den nye ordning står saksøkeren fritt for om han vil søke forliksmegling i den særskilte forliksinstitusjon.

---

<sup>1</sup> Under den gamle ordning ser det ut til at man enkelte steder ikke har protokollert saker som blev tatt tilbake før forliksbehandlingen. Antallet av avviste, hevede og forlikte saker blev derfor for lavt.

<sup>2</sup> I 1927 vilde saksmengden antagelig blitt enda større, hvis ikke den nye ordning var kommet. Der er nemlig 72 583 saker i 1ste halvår.

Tab. 1. Forlikrådenes saksbehandling.

	Riket		Bygder og ladesteder		Kjøpstæder	
	1928	1929	1928	1929	1928	1929
<b>A. Megling.</b>						
(Undtatt megling i henhold til ekte- skapsloven — 1. 31 mai 1918 nr. 2 — § 41.)						
Antall saker til megling i alt . . .	62 201	45 678	39 434	28 749	22 767	16 929
Av disse saker er:						
Avvist, hevet eller bortfalt . . .	6 403	6 919	2 968	3 947	3 435	2 972
Forlikt . . . . .	24 439	13 886	18 122	10 024	6 317	3 862
Henvist til retten (uten domsfor- handling i rådet) . . . . .	8 109	7 295	4 909	4 479	3 200	2 816
Overført til domsforhandling . .	23 069	17 422	13 269	10 149	9 800	7 273
Utsatt til neste år . . . . .	181	156	166	150	15	6
<b>B. Domsforhandling.</b>						
Avsluttet i året (en oprisket eller gjenoptatt sak regnes ikke som sær- skilt sak):						
Saker om eiendomsgrenser, servi- tutter og erstatning for skade på fast eiendom av verdi ikke over 2 000 kr. . . . .	266	285	261	275	5	10
Saker om andre formueskrav, her- under gjeldssaker om beløp på inntil 500 kr. . . . .	19 922	14 804	11 285	8 567	8 637	6 237
Gjeldssaker om beløp på 500— 5 000 kr. . . . .	2 565	2 104	1 460	1 147	1 105	957
Andre saker . . . . .	316	229	263	160	53	69
Tilsammen . . . . .	23 069	17 422	13 269	10 149	9 800	7 273
Av disse saker er:						
Avvist, hevet eller bortfalt . . .	39	33	20	30	19	3
Henvist til retten (under domsfor- handlingen):						
a. fordi saken var for vanskelig eller for lite opplyst . . . . .	480	480	270	322	210	158
b. av andre grunner . . . . .	135	141	119	111	16	30
Pådomt ved uteblivelsesdom . .	19 464	14 528	11 506	8 594	7 958	5 934
Pådomt ellers (opfriskningssaker og gjenoptatte saker ikke tatt med)	2 951	2 240	1 354	1 092	1 597	1 148
Antall avsluttede:						
a. Opfriskningssaker . . . . .	66	69	28	32	38	37
b. Gjenoptatte saker . . . . .	1	6	1	4	1	2

<sup>1</sup> For dette år foreligger der ikke korrekte tall, idet en del forlikråd hadde misforstått skjemaets tekst.



Hele resultatet av denne utvidelse av forliksrådernes dømmende myndighet viser sig klart når man sammenligner antallet av saker som er overført til domsforhandling eller (tidligere) avgjort ved kjennelse med antallet av saker som er henvist til retten. Under den gamle ordning var forholdet det<sup>1</sup> at der var omtrent like mange saker henvist til retten som der var saker avgjort ved kjennelse. I 1929 var derimot antallet av saker som blev overført til domsforhandling over dobbelt så stort som antallet av henviste saker. Antallet av forlikte saker bortsett fra sparebankforlik var tidligere, som regel betydelig mindre enn både antallet av henviste og antallet av påkjente saker. Antallet av forlikte saker i 1929 er forholdsvis stort, sammenlignet med antallet av henviste og pådømte saker. Det er rimeligst å anta at dette skyldes at der fremdeles er en del forlik hvor partene har gjort bruk av forhåndsfullmakt.

Hovedmassen av de pådømte saker er små gjeldssaker o. lign. som pådømmes ved uteblivelsesdom. Både antallet av gjeldssaker o. lign. om beløp på inntil 500 kr. og antallet av saker pådømt ved uteblivelsesdom utgjør omkring  $\frac{5}{6}$  av alle saker til domsforhandling.

Det er sikkert ikke mange av de pådømte små gjeldssaker o. lign. som blir påanket. Det hele antall ankesaker ved herreds- og byrettene var 310 i 1928 og 291 i 1929. Her kommer da med foruten påankede forliksrådsdommer også påankede forlik og kjennelser av utskiftningsrett. Antallet av pådømte saker om formuesverdier hvor tvistgjenstandens verdi blev opgitt til ikke over 500 kr. ved herreds- og byrettene som første instans (undtatt bl. a. vekselsaker<sup>2</sup> og fiskerisaker) var 688 i 1928 og 662 i 1929. Forliksrådene avgjør således det alt overveiende av denne slags småsaker.

Henimot en femtepart av de saker hvor domsforhandlingen avsluttes uten uteblivelsesdom blir henvist til retten, i de fleste tilfelle fordi saken er for vanskelig eller for lite oplyst. Antallet av saker pådømt ved almindelig dom utgjør omtrent en ottendepart av alle saker til domsforhandling eller vel en ottendepart av de pådømte saker. Av de omkring 300 saker som er påanket til herreds- og byrettene pr. år faller nok den overveiende mengde på denne gruppe av pådømte saker. Det er derfor trolig at omtrent hver tiende av de saker hvor forliksrådene avsier dom, etterat egentlig forhandling har funnet sted mellom partene, går videre til herreds- eller byrett.

Det nye rettsmiddel, opfriskning, har ikke vært hyppig brukt ved forliksrådene. Der er bare 66 opfriskede saker i 1928 og 69 i 1929. Tallet er, som det ses av tab. I, litt større i kjøpstædene enn i bygdene, mens antallet av uteblivelsesdommer er størst i bygdene. Opfriskning har altså vært forholdsvis litt hyppigere brukt i byene enn på landet.

<sup>1</sup> Når man ser bort fra de usedvanlige år 1916—1920.

<sup>2</sup> Også vekselsaker blir nu i en viss utstrekning (formodentlig særlig i de større byer) avgjort ved dom i forliksrådet. Der blev i 1928 pådømt 641 vekselsaker med en verdi på høist 500 kr. ved herreds- og byrettene.

Antallet av gjenoptatte saker var 6 i 1929. For 1929 fikk man oppgitt 62 saker. Flere forliksråd hadde imidlertid da misforstått skjemaet og tatt med saker som henstod uavgjort fra foregående år.

### Herreds- og byrettene.<sup>1</sup>

Som nevnt må det antas at den økonomiske utvikling har ført med sig en nedgang i antallet av tvistemål, og at følgelig antallet av rettssaker vilde ha gått ned, selv om den nye rettergangsordning ikke var blitt gjennomført.

Antallet av civile domssaker som kom inn til underrettene steg fra 13 310 i 1920 til 17 952 i 1921, som følge av den økonomiske krise. Så sank tallet, først hurtig, senere langsommere, til 12 370 i 1926. Hvis ikke rettergangsforandringen var kommet, vilde vel 1927 ha bragt en liten forbigående stigning i tallet (vekselsakenes antall var allerede begynt å stige fra 1925 som følge av deflasjonen). 1928 eller i hvert fall 1929 vilde formodentlig ha vist synkende tall, men det er vel ikke sannsynlig at man var kommet stort lenger ned enn til ca. 11 000 saker. Nu er antallet av innkomne saker 7 456 i 1928 og 7 052 i 1929. Etter dette skulde da omlegningen av rettergangen ha befriet underrettene for mellom 3 000 og 4 000 saker eller for omkring en tredjepart av den saksmengde de vilde ha fått under den gamle ordning.

Med hensyn til domstolenes arbeidsbyrde blir jo forholdet anderledes. Det er jo bl. a. de viktigere saker som blir igjen, og den nye ordning krever i det hele et intensere arbeide med sakene når de føres frem til hovedforhandling.

Antallet av behandlede saker var 13 359 i 1928 og 10 486 i 1929. Herav var 4 511 saker i 1928 og 1 481 saker i 1929 til behandling efter den gamle rettergangsordning. Efter den nye ordning var der altså til behandling 8 848 saker i 1928 og 9 005 saker i 1929.

Av de behandlede saker efter den nye ordning var vel 3 pct. ankesaker,<sup>2</sup> nemlig 307 i 1928 og 290 i 1929. I forhold til det hele antall behandlede saker er antallet av ankesaker gått litt ned fra 1928 til 1929. Men i forhold til antallet av mulige anketilfelle er tallet snarest gått op. Saksmengden ved forliksrådene gikk i hvert fall langt sterkere ned fra 1928 til 1929, som tab. 1 viser.

Dessuten har rettene avgjort en del kjæremål mot kjennelser av forliksråd, nemlig 17 i 1928 og 12 i 1929.

Ved bedømmelsen av rettenes arbeidsmengde må også tas hensyn til

<sup>1</sup> Innbefattet den ekstraordinære fiskerirett i Lofoten og vergemålsrettene.

<sup>2</sup> Påankede forliksrådsdommer og forlik for forliksråd samt kjennelser av utskiftningsrett.

skjønnsaker. Antallet av avgjorte skjønnsaker var 754 i 1928 og 816 i 1929.<sup>1</sup>

For å få en forestilling om hvor meget der brukes privat voldgift innhentes opgaver over antall domsutskrifter som kom inn til rettene i henhold til tvistemålslovens § 465. Det var 57 i 1928 og 73 i 1929. Herav faller henholdsvis 24 og 40 på Oslo.

Antallet av behandlede saker er i virkeligheten et temmelig grovt mål på rettenes arbeidsmengde. De forskjellige saker krever jo en vidt forskjellig behandling. Fremfor alt er det nødvendig å foreta en opdeling etter avgjørelsens og sakens art.

Efter avgjørelsens art kunde der under den gamle ordning sondres mellem avviste, hevede, forlikte og pådømte saker. Under den nye ordning er der videre grunn til å dele de pådømte saker i saker som er pådømt under saksforberedelsen og saker med dom under hovedforhandling. Man har nu også fått særskilt opgave over uteblivelsesdommer.<sup>2</sup> Derimot hadde man på skjemaene for 1928 og 1929 ikke bedt om særskilt opgave over forlikte saker. Sondringen innen de pådømte saker omfatter ikke endel saker som for en stor del nærmer sig notarialforretningene med hensyn til karakter, nemlig odelssaker, mortifikasjonssaker, saker til erhvervelse av eiendomsdom og dødsformodningssaker.

Tab. 2. Avsluttede saker fordelt efter avgjørelsens art.

	1928			1929		
	Riket	Byg-der	Byer	Riket	Byg-der	Byer
Avvist . . . . .	56	40	16	88	67	21
Hevet <sup>1</sup> (herunder forlikt) . . . . .	1 732	972	760	1 811	1 011	800
Pådømt . . . . .	5 107	3 022	2 085	5 035	3 183	1 852
Herav:						
Odelssaker, mortifikasjonssaker, saker til erhvervelse av eiendomsdom og dødsformodningssaker . . . . .	562	400	162	594	448	146
Andre saker:						
Uteblivelsesdom under saksforberedelsen . . . . .	252	146	106	229	146	83
Dom under saksforberedelsen . . . . .	125	98	27	228	191	37
Utebliv.d. under hovedforh. . . . .	1 251	593	658	886	458	428
Dom under hovedforhandling . . . . .	2 917	1 785	1 132	3 098	1 940	1 158
Tilsammen . . . . .	6 895	4 034	2 861	6 934	4 261	2 673

<sup>1</sup> Her tas ikke med saker som er bortfalt før stevningens forkynnelse, men alle saker som heves (ved kjennelse) som bortfalt efter stevningens forkynnelse.

<sup>2</sup> Her regnes med ekspropriasjons- og odelstakster. Overskjønn regnes som særskilte saker.

<sup>2</sup> Man får ikke med alle uteblivelsesdommer, da der ikke skal tas hensyn til uteblivelsesdommer hvis opriskning er gitt før skjema skal utfylles.

Resten av de behandlede saker, 1 953 (1 276 i bygdene, 677 i byene) i 1928 og 2 071 (1 373, 698) i 1929, er utsatte saker.

Hovedtyngden av arbeidet vil falle på den siste av gruppene, saker som er ført frem til dom i hovedforhandling. Dette er ikke mere enn tredjeparten av alle behandlede saker og ikke fullt halvparten av de avsluttede saker.

Antallet av avviste saker er forholdsvis mindre nu enn under den gamle ordning. I årene 1919—24 var der gjennomsnittlig omkring 2 pct. avviste saker. Etter denne procent skulde man nu hatt omkring 140 avviste saker. Dette henger sammen med at den nye ordning er mindre formalistisk (tvistemålslovens § 301, hvorefter dommeren skal søke å få saksøkeren til å rette på manglene før han avviser saken).

I den muntlige prosess, hvor dommeren hele tiden har den materielle prosessedelse, har han anledning til å bli hurtigere ferdig med mindre viktige saker ved å få i stand forlik mellom partene. Man har som sagt ikke fullstendige oppgaver over hvor mange av de hevede saker som blev forlikt. Nu finner man imidlertid i den del av materialet for 1928 som er fullstendig spesifisert at omkring 60 pct. av de hevede saker er forlikt. Antallet av forlikte saker skulde da dreie sig om 1000.<sup>1</sup> Da antallet av saker med realitetsavgjørelse er omkring 6 000, er altså hver sjette sak blitt forlikt. I årene 1919—24 var det bare hver femtende sak som blev forlikt.<sup>2</sup>

Fordelingen etter avgjørelsens art vil veksle sterkt med s a k e n e s a r t. Vekselsakene avsluttes f. eks. som regel med uteblivelsesdom under hovedforhandling. På den annen side har man saker som farskapssaker og skilsmisssaker, hvor der ikke kan bli tale om uteblivelsesdom. I vergerådssaker vil man få et forholdsvis stort antall avgjørelser under saksforberedelsen (etter vergemålslovens § 5) o. s. v. Da der nu er sterke vekslinger i saksmassens sammensetning, særlig som følge av konjunkturene, vil man få tilsvarende vekslinger i fordelingen etter avgjørelsens art. Tab. 2 gir altså bare et foreløbig bilde av rettes arbeidsmåte for så vidt.

Det har derfor interesse å se på fordelingen for de saker som behandles helt ut etter de almindelige rettergangsregler. Man holder da utenfor følgende grupper: vekselsaker (1487 i 1928, 1 099 i 1929), vergemålssaker (444, 489), farskaps- og bidragssaker (759, 854) og skilsmisssaker (52, 44). Likeledes holdes ankesaker utenfor, fordi de skiller sig ut derved at dom under saksforberedelsen og uteblivelsesdom sjelden inntreffer. Den masse som man da får igjen kaller man for korthets skyld «ordinære» saker. Den overveiende del av denne masse vil være almindelige gjeldssaker og erstatningssaker. Det

<sup>1</sup> Antall saker, som er opgitt som forlikte i 1928 i det hele tatt er 812.

<sup>2</sup> Fra og med 1931 har man forlangt særskilt oppgave over det hele antall forlikte saker, og der vil da bli anledning til nøiaktigere undersøkelse.

Tab. 3. *Avsluttede «ordinære» saker fordelt efter avgjørelsens art.*

	1928			1929		
	Riket	Byg- der	Byer	Riket	Byg- der	Byer
Avvist, hevet (herunder forlikt)	1 189	598	591	1 292	708	584
Pådomt . . . . .	2 111	1 188	923	2 256	1 325	931
Herav:						
Uteblivelsesdom under saksforberedelsen . . . . .	250	144	106	229	146	83
Dom under saksforberedelsen . . . . .	34	22	12	38	24	14
Uteblivelsesdom under hovedforhandling . . . . .	182	109	73	142	97	45
Dom under hovedforhandling . . . . .	1 645	913	732	1 847	1 058	789
Tilsammen . . . . .	3 300	1 786	1 514	3 548	2 033	1 515

er denne masse som de spesielle undersøkelser i det følgende knytter sig til<sup>1</sup> (bortsett fra undersøkelsene om saksbehandlingens varighet).

Blandt disse «ordinære» saker er der forholdsvis mange avviste og hevede saker. Dette skyldes dels at anledningene til å avvise eller heve en sak er forholdsvis færre hvor en offentlig interesse gjør sig gjeldende, som i vergemålsaker og farskapssaker, eller hvor rettergangen er mere kurant, som i veksel-saker, mortifikasjonssaker o. lign., dels at der forholdsvis oftere blir anledning til forliksmegling i ordinære saker. Uteblivelsesdommer under hovedforhandling er, som man må vente, ikke så hyppige (fordi veksel-sakene er skilt fra), mens til gjengjeld omtrent alle uteblivelsesdommer under saksforberedelsen faller på de ordinære saker. Forholdet mellom antallet av uteblivelsesdommer under saksforberedelsen og uteblivelsesdommer under hovedforhandling er her ganske rimelig. Omkring 60 pct. av uteblivelsesdommene faller under saksforberedelsen. Til tross for at der er forholdsvis færre egentlige dommer under saksforberedelsen (efterat vergemåls-sakene er skilt fra), er procenten av pådømte saker som er avsluttet under saksforberedelsen litt større blandt ordinære saker enn blandt alle saker sett under ett.

<sup>1</sup> Man har lagt denne masse til grunn for at resultatene skal kunne jevnføres med fremtidens. Fra 1930 utfylles nemlig saksskjemaet (civiltrettskjema nr. 3) ikke for følgende slags saker: veksel-saker (bortsett fra saker omhandlet i tvistem.l. § 446, 2. ledd), odels-saker, mortifikasjonssaker, saker til erhvervelse av eiendomsdom, dødsformodningssaker, ekteskapssaker, farskaps-, bi-drags- og andre nedstammingsaker, saker om offentlige tjenestehandlinger (tvistem.l. kap. 30), vergemåls-saker, fiskerisaker og ankesaker. Endel av disse saker, nemlig ekteskapssaker utenom skilsmis-saker, nedstammingsaker utenom farskaps- og bidragssaker, saker om offentlige tjenestehandlinger og fiskerisaker, har man ikke kunnet skille fra for 1928 og 1929. Men da antallet er rent ubetydelig, vil dette ikke få noget å si for sammenligning med kommende år.

Omtrent hver ottende av de pådømte ordinære saker er avgjort under saksforberedelsen. Næsten nøiaktig halvparten av de avsluttede saker krever dom i hovedforhandling. Da det overveiende antall hevede saker er forlikte, vil saker med dom under hovedforhandlingen ikke utgjøre meget over halvparten av de realitetsavgjorte saker.

*Saksbehandlingens varighet.* I de første år etter innførelsen av reformen vil tallene ikke gi et ganske riktig bilde. Fordelingen av de pådømte saker etter varigheten gir et for gunstig inntrykk, idet saker med lengere behandlingstid først kan komme med etterhvert. I 1929 vil man kunne få med saker med inntil 2½ års behandlingstid. Men massen av saker på mellom 1½ og 2½ års behandlingstid vil ikke være fulltallig representert. Man har foretatt en optelling for alle pådømte saker (undt. odelssaker, mortifikasjonssaker, saker om erhvervelse av eiendomsdom og dødsformodningsaker). Optellingen gav følgende resultat:

Tab. 4. *Pådomte saker fordelt etter varigheten.*<sup>1</sup>

	Høist 14 dager	15 dgr.— 1 mnd.	Over 1—2 mndr.	Over 2—3 mndr.	Over 3—6 mndr.	Over 6 mndr. —1 år	Over 1 år
<b>1928</b>							
Riket . . . . .	1 271	546	708	516	932	420	50
Sorenskriverier . . .	674	332	453	350	631	313	43
Byer med egen rett	597	214	255	166	301	107	7
<b>1929</b>							
Riket . . . . .	970	438	607	580	1 075	626	145 <sup>2</sup>
Sorenskriverier . . .	567	295	408	374	691	409	121 <sup>3</sup>
Byer med egen rett	403	143	199	206	384	217	24 <sup>4</sup>
	Saker i alt	Herav med en varighet på:			Procent-tall:		
		Høist 3 mndr.	Over 3—6 mndr.	Over 6 mndr.	Høist 3 mndr	Over 3—6 mndr.	Over 6 mndr.
<b>1928</b>							
Riket . . . . .	4 443 <sup>5</sup>	3 041	932	470	68,4	21,0	10,6
Sorenskriverier . . .	2 796	1 809	631	356	64,7	22,6	12,7
Byer med egen rett	1 647	1 232	301	114	74,8	18,3	6,9
<b>1929</b>							
Riket . . . . .	4 441	2 595	1 075	771	58,4	24,2	17,4
Sorenskriverier . . .	2 865	1 644	691	530	57,4	24,1	18,5
Byer med egen rett	1 576	951	384	241	60,3	24,4	15,3

<sup>1</sup> Der regnes fra den datum da stevningen (saksbegjæringen) kom inn og til dommens datum. — <sup>2</sup> Herav over 1½ år 41 saker. — <sup>3</sup> Likeså 31 saker. — <sup>4</sup> Likeså 10 saker. — <sup>5</sup> Her er ikke med 102 saker fra Oslo som der ikke var utfylt skjema for.



I procenttallene viser der sig en stor forskjell mellem de to år. Der er forholdsvis adskillig flere langvarige saker pådømt i 1929 enn i 1928. Dette skyldes nu ikke bare tidsavstanden fra omordningen av rettergangen, men også de forandringer som går for sig i sammensetningen av massen av innkomne saker. Her må særlig merkes den sterke nedgang i antallet av veksel-saker som fulgte med den økonomiske bedring i 1929. Som man ser er antallet av pådømte saker med en behandlingstid på under 15 dager gått ned fra 1928 til 1929 med 300, likesom der er en nedgang i gruppen 15 dager—1 måned på vel 100 saker. Antallet av pådømte veksel saker er gått ned fra 1 487 til 1 099. Veksel sakene utgjorde altså i 1928 omkring en tredjepart, men i 1929 bare en fjerdepart av det hele antall pådømte saker. Dette er en omstendighet som der må tas hensyn til hvis man vil sammenligne disse tall med tallene fra årene før omordningen av rettergangen.

Ved en slik sammenligning kan man nu heller ikke gå for langt tilbake i tiden. Saksbehandlingen blev nemlig etterhvert litt raskere.<sup>1</sup> Heldigvis behøver man heller ikke å gå lengere tilbake enn til 1922 for å finne et år som svarer til 1929 med hensyn til sakenes forholdsmessige fordeling etter arten (en fjerdepart av sakene veksel saker).

Saksbehandlingsens varighet for pådømte saker<sup>2</sup> var i de to år:

	Høist 14 dager	15 dager —1 mnd.	Over 1—3 mndr.	Over 3—6 mndr.	Over 6 mndr.— 1 år	Over 1—1½ år	Over 1½ år	Antall på- dømte saker i alt
1922 . . .	6 398	673	1 176	1 084	1 631	1 420 <sup>3</sup>	1 432 <sup>3</sup>	13 814
1929 . . .	970	438	1 187	1 075	626	104	41	4 441

Som før nevnt er gruppen over 1½ år ikke fullstendig for 1929. Men virkningene av reformen synes allikevel å kunne bestemmes.

<sup>1</sup> Årene 1923—25 kan f. eks. sammenlignes med årene 1911—13. Procenten av veksel saker var i hvert fall i begge tidsrum gjennomsnittlig omkring 20. I årene 1923—25 blev næsten 58 pct. av alle saker pådømt etter høist 3 måneders behandlingstid og vel 65 pct. etter høist 6 måneders behandlingstid. I årene 1911—13 blev derimot bare 50 pct. av sakene pådømt etter høist 3 måneders behandlingstid og 60 pct. etter høist 6 måneders behandlingstid. Se for øvrig Statistiske Meddelelser 1925, side 545.

<sup>2</sup> For 1929 saker behandlet etter den nye ordning. Som før nevnt regnes nu sakens varighet fra den datum da stevningen eller saksbegjæringen kom inn og til dommens datum, i statistikken fra tiden før reformen derimot fra anhangig-gjørelsen (første rettsmøte) til dommen. Det bemerkes også at odelssaker, mortifikasjonssaker, saker til erhvervelse av eiendomsdom og dødsformodningssaker (i alt 594 saker) ikke er med i 1929.

<sup>3</sup> Beregnet. I statistikken for 1922 var nemlig tidsgrensene: over 1—2 år og over 2 år. I første gruppe var der 2 020 saker, i siste gruppe 832 saker. Det vil ikke være riktig å dele den første gruppes tall i to like store deler, da der selvfølgelig blev pådømt flere saker med 1—1½ års varighet enn saker med 1½—2 års varighet. På basis av en optrukket fordelingskurve har man antatt at 600 saker er avsluttet etter 1½—2 års varighet og følgelig 1420 saker etter 1—1½ års varighet.

Der er for det første en veldig nedgang i antallet av saker med høist 1 måneds behandlingstid og særlig i antallet av saker med under 15 dagers behandlingstid. Her er der da å ta i betraktning at det vesentlig må være disse grupper som er skrumpet inn ved at forlikrådene har fått sin domsmyndighet utvidet, og ved at forholdsvis flere saker i underretten kan avsluttes uten dom derved at der opnås forlik. Regner man med at 4 000 saker er «falt ut» av disse grunner (se foran s. 8), skulde man hatt ca. 5 400 saker på høist 1 måneds behandlingstid og i alt ca. 8 400 pådømte saker etter den nye ordning i 1929, hvis sammenligningen skulde vært rettfærdig. Man vilde da hatt 64 pct. saker på høist 1 måneds behandlingstid mot bare 51 pct. i 1922.

I mellemgruppene over 1—3 måneder og over 3—6 måneder er tallene omtrent like store i de to år. Da saksantallet er så meget mindre i 1929 (også når man regner med de nevnte 4 000 saker), er der en relativ opgang også i disse grupper.

Næste gruppe, over 6 måneder—1 år, er gått sterkt ned i tall, men ikke så sterkt som det hele saksantall, hvis man ikke legger til de nevnte 4 000 saker. Sannsynligvis blir der altså under den nye ordning forholdsvis færre varigere saker helt ned til saker med en behandlingstid på 6 måneder.

Av saker med over 1 års varighet får man ikke mange under den nye ordning. Før reformen var det som regel over en femtepart av sakene som krevet så lang tid. Nu blir det neppe mere enn 4—5 pct. som kommer til å ta så lang tid (eller et par pct. hvis man regner med saker som underretten nu ikke behøver å pådømme av førnevnte grunner).

Av hensyn til sammenligningen fremover i tiden gir man i tab. 5 en fordeling etter varigheten av de førnevnte (se side 10) «ordinære» saker som er pådømt i 1928 og 1929.

Forholdet mellom tallene i tab. 5 og tallene i tab. 4 er i korthet (1929): I mellemgruppene med over 1—6 måneders varighet utgjør de «ordinære» saker omkring 70 pct. av alle saker. Blandt varigere saker er der forholdsvis litt færre «ordinære», 60 pct. i gruppen over 6 måneder—1 år og 40 pct. i gruppen over 1 år. Dette skyldes særlig at flere av farskaps- og bidrags-sakene kommer med i disse grupper. Også blandt kortvarigere saker er der forholdsvis færre «ordinære», særlig av saker med under 15 dagers varighet, hvor der bare er nogen få procent. Forholdet vil her bli meget varierende fra år til annet, da det er de kortvarige veksel saker (og små gjeldssaker) som svinger sterkest i antallet med tidene.

For å følge utviklingen i fremtiden er det ønskelig å foreta en videregående opdeling av saksmassen med hensyn på de forskjellige momenter som har betydning for saksvarigheten. Et slikt moment er f. eks. sakens størrelse. Større saker krever selvfølgelig lengere tid enn mindre, statistisk sett. Kommer der da en årrekke med forholdsvis stigende antall småsaker, kan man få en nedgang i den gjennomsnittlige behandlingstid som ikke henger sammen med nogen forøket ekspedisjonsevne hos rettene.

Tab. 5. *Pådomte «ordinære» saker fordelt efter varigheten.<sup>1</sup>*

	Høist 14 dager	15 dgr.— 1 mndr.	Over 1—2 mndr.	Over 2—3 mndr.	Over 3—6 mndr.	Over 6 mndr. —1 år	Over 1 år
1928							
Riket . . . . .	95	225	490	355	632	216	16
Sorenskriverier . . .	28	126	292	223	403	153	12
Byer med egen rett	67	99	198	132	229	63	4
1929							
Riket . . . . .	62	173	408	417	758	380	58 <sup>2</sup>
Sorenskriverier . . .	34	109	268	251	451	218	45 <sup>3</sup>
Byer med egen rett	28	64	140	166	307	162	13 <sup>4</sup>
	Saker i alt	Herav med en varighet på:			Procenttall:		
		Høist 3 mndr.	Over 3—6 mndr.	Over 6 mndr.	Høist 3 mndr.	Over 3—6 mndr.	Over 6 mndr.
1928							
Riket . . . . .	2 029 <sup>5</sup>	1 165	632	232	57,4	31,2	11,4
Sorenskriverier . . .	1 237	669	403	165	54,1	32,6	13,3
Byer med egen rett	792	496	229	67	62,6	28,9	8,5
1929							
Riket . . . . .	2 256	1 060	758	438	47,0	33,6	19,4
Sorenskriverier . . .	1 376	662	451	263	48,1	32,8	19,1
Byer med egen rett	880	398	307	175	45,2	34,9	19,9

<sup>1</sup> Der regnes fra den datum da stevningen (saksbegjæringen) kom inn og til dommens datum. — <sup>2</sup> Herav 12 på over 1½ år. — <sup>3</sup> Likeså 7. — <sup>4</sup> Likeså 5. — <sup>5</sup> Her er ikke med 82 saker fra Oslo som der ikke har vært utfylt skjema for.

Sakens størrelse og viktighet vil nu for en stor del bero på tvistgjenstandens verdi. Et annet moment som peker i samme retning er saksforberedelsens art. Man vil forholdsvis oftere få muntlig saksforberedelse i enkle og oversiktlige saker enn i de mere innviklede og mindre oversiktlige saker. Videre kan det ha innflydelse hvor stor betydning partene selv legger i saken. Først og fremst bør derfor saker som er avsluttet med uteblivelsesdom skilles ut. Herved får man samtidig skilt ut mesteparten av saker som er avgjort under saksforberedelsen (se tab. 3). Der vil bare bli et fåtall igjen som det ikke vil være praktisk å ta hensyn til. Dernæst kan det også tas i betraktning om partene har møtt med sakfører eller ikke.

Nogen fullstendig gjennomført spaltning i alle disse retninger samtidig kan ikke gis for et enkelt eller et par år. Mange av undergruppene vil stå tomme for tall eller tallene være så små at man ikke kan lese noget med sikkerhet av dem. Først etterhvert som man legger år til, vil billedet bli fyldigere. Allikevel vil man ha utsikt til å kunne fastslå selv hurtig inntredende endringer i rettenes ekspedisjonsevne, nemlig ved å ta ut og forfølge de best representerte homogene undergrupper.

Tab. 6. *Saksvarigheten procentvis særskilt for saker avsluttet med dom og saker avsluttet med uteblivelsesdom.*

Sakens varighet:	Alle ordlinære saker Pct.	Saker avgjort ved	
		dom Pct.	uteblivelsesdom Pct.
Høist 14 dager . .	2,2	1,4	5,7
15 dager—1 måned	7,9	4,2	25,1
Over 1—3 mdr. . .	36,9	34,6	48,0
» 3—6 » . . . .	33,6	37,5	15,6
» 6 mdr.—1 år .	16,8	19,4	4,8
» 1 år . . . . .	2,6	2,9	0,8
Tilsammen . . .	100,0	100,0	100,0
Høist 3 måneder .	47,0	40,2	78,7
Over 3—6 mdr. . .	33,6	37,5	15,6
» 6 mdr. . . . .	19,4	22,3	5,7
Tilsammen . . .	100,0	100,0	100,0

Hvorledes sakene fordeler sig når uteblivelsesdomssakene blir skilt fra, vil ses av tab. 6. Man anfører bare tallene fra 1929. I de to grupper med inntil 1 måneds varighet er der omtrent likeså mange saker som er avgjort ved uteblivelsesdom som der er andre saker. Her blir der følgende en vesentlig forandring i procenttallene når saker med uteblivelsesdom skilles fra. I grupper med lengere saksvarighet er forandringen derimot ikke synderlig stor. Forskjellen går igjen i de enkelte landsdeler, kanskje litt mere utpreget i byene enn på landet.

I sin tendens går forskjellen igjen om man begrenser sammenligningen til de saker som er pådømt under hovedforhandling. Procenten av saker som er på-

dømt innen 1 måned, 1—3 mdr., 3—6 mdr. og efter 6 mdr. blir da (Riket, 1929) for uteblivessaker henholdsvis 22, 43, 22 og 13 og for andre saker henholdsvis 5, 35, 38 og 22.

I det følgende holder vi oss da til saker som er avsluttet ved dom.

At tvistgjenstandens verdi er et moment som fortjener å tas i betraktning viser følgende procenttall for Riket 1929<sup>1</sup>:

*Procent saker som blev avgjort efter en varighet av:*

Tvistgjenstandens verdi.	Høist 14 dgr.	15 dgr.—1 mnd.	Over 1—2 mndr.	Over 2—3 mndr.	Over 3—6 mndr.	Over 6 mndr.—1 år	Over 1 år	I alt pct.
Til og med 500 kr. . .	1,6	6,3	22,4	23,3	32,9	12,7	0,8	100,0
Over 500—5000 » . .	1,5	3,6	15,7	18,5	39,3	18,8	2,6	100,0
Over 5000 » . . . .	—	2,2	9,6	15,8	41,6	25,8	5,0	100,0

Forskjellen mellem saker med større og saker med mindre verdi kunde nu tenkes å bero på at de større saker oftere krever skriftlig saksforberedelse, og at denne tar lengere tid. Følgende tall for Riket 1929 viser at der virkelig

<sup>1</sup> Forholdet går igjen i de forskjellige landsdeler. Det skyldes altså ikke at saker med stor verdi skriver sig fra landsdeler med langsommere rettergang.

er en sterkt utpreget forskjell mellem skriftlig og muntlig forberedte saker, men også at tvistgjenstandens verdi har en selvstendig betydning for begge grupper:<sup>1</sup>

Tvistgjenstandens verdi	Skriftlig saksforberedelse.				Muntlig saksforberedelse.			
	Procent saker som blev avgjort efter en varighet av:				Procent saker som blev avgjort efter en varighet av:			
	Høist 1 mnd.	Over 1—6 mndr.	Over 6 mndr.	I alt pct.	Høist 1 mnd.	Over 1—6 mndr.	Over 6 mndr.	I alt pct.
Til og med 500 kr. . . . .	2,9	80,8	16,3	100,0	19,9	73,3	6,8	100,0
Over 500—5000 » . . . . .	2,5	73,7	23,8	100,0	17,6	72,8	9,6	100,0
<sup>2</sup> Over 5000 » . . . . .	1,7	65,3	33,0	100,0	7,1	85,7	7,2	100,0

Skal man undersøke om det siste av de førnevnte momenter, representasjonsforholdet, har nogen betydning, må man altså fastholde den kombinerte gruppering efter tvistgjenstandens verdi og saksforberedelsens art. Tallene blir da så små at slutningene blir usikre. Følgende procenttall (Riket 1929) for de sterkest representerte grupper tyder imidlertid på at også dette moment bør tas i betraktning.

*Pct. saker<sup>3</sup> som blev avgjort efter høist 1 måneds varighet:*

Begge parter møtt:	Med gjenstandsverdi til og med 500 kr.			Med gjenstandsverdi over 500—5 000 kr.		
	Skriftlig saksforberedelse	Muntlig saksforberedelse	Alle saker	Skriftlig saksforberedelse	Muntlig saksforberedelse	Alle saker
Med fullmektig <sup>4</sup> . . . . .	1,2	2,1	1,3	1,7	10,6	2,8
Uten — . . . . .	—	27,3	16,7	23,1	45,5	33,3

*Saksforberedelsen.* Der var i 1929 2 222 «ordinære» saker som der var gitt oppgave for. Saksforberedelsen var berammet som skriftlig i 1 672 saker, muntlig i 392 saker og både skriftlig og muntlig i 158 saker. Dette vil si at skriftlig saksforberedelse blev berammet i 75,3 pct., muntlig i 17,6 pct. og blandet muntlig-skriftlig i 7,1 pct. av sakene.

Procenten av muntlig forberedte saker var noget større i 1928. I dette

<sup>1</sup> Det er ikke nødvendig å ta hensyn her til den tredje gruppe, de saker hvor saksforberedelsen var dels skriftlig, dels muntlig. Likeledes har man overalt ved undersøkelsen av saksbehandlingens varighet ikke skilt ut som egen gruppe de saker hvor tvistgjenstanden ikke hadde nogen opgitt økonomisk verdi.

<sup>2</sup> Det absolutte antall muntlig forberedte saker er forholdsvis lite i denne verdigruppe (28 saker). En eneste sak til i varighetsgruppen over 6 mdr. vilde øket procenttallet til over 10.

<sup>3</sup> Det hele antall saker i gruppene var: skriftl. forber. saker med verdi til 500 kr.: 172 hvor partene møtte med fullmektig og 14 hvor partene møtte uten fullmektig, muntl. forber. saker m. verdi til 500 kr.: 48, henholdsvis 22, skriftl. forber. saker m. verdi over 500—5 000 kr.: 478, henh. 13, muntl. forber. saker m. verdi over 500—5 000 kr.: 66, henh. 11. — <sup>4</sup> Se side 21, note 2.

år var der nemlig bare 67,1 pct. skriftlig forberedte, men 25,0 pct. muntlig forberedte og 7,9 pct. muntlig-skriftlig forberedte saker.

Det ser ut til at muntlig forberedelse virkelig har vært litt hyppigere brukt med det samme reformen var innført. Spalter man nemlig saksmassen etter de faktorer som kan tenkes å ha innflydelse på dommerens valg, gjenfinner man nedgangen i de fleste av undergruppene. Nedgangen synes altså ikke bare å bero på at der i 1928 var flere saker hvor forholdene objektivt sett lå bedre til rette for muntlig saksforberedelse.

For det første merkes nedgangen både for saker som er avgjort ved dom og saker som er avgjort ved uteblivelsesdom. Procenten av muntlig forberedte saker var nemlig:

	1928	1929
Saker avgjort ved dom . . . . .	25,5	17,5
—»— uteblivelsesdom . . . . .	23,4	18,3

Den fortsatte undersøkelse kan begrenses til saker avgjort ved dom. Her merkes da videre først at nedgangen går igjen i de enkelte landsdeler, idet procenten var:

	1928	1929
Bygdene . . . . .	27,9	18,8
Oslo . . . . .	24,0	14,7
Øvrige byer . . . . .	21,4	16,5

Nedgangen har således vært sterkest i Oslo.

Heller ikke en opdeling etter sakenes størrelse forrykker resultatet. Procenten var for saker med en gjenstandsværdi på:

	1928	1929
Høist 500 kr. . . . .	35,7	27,6
Over 500—5 000 kr. . . . .	24,3	15,4
Over 5 000 kr. . . . .	11,7	7,9

En annen målestokk for sakenes oversiktighet er det om de kan pådømmes allerede under saksforberedelsen. For saker pådømt under saksforberedelsen var procenten oppe i 65,5 i 1928 og 43,3 i 1929.

Tallene for de enkelte landsdeler anføres ikke her, da de ikke gir noget vesentlig annet bilde.

Endelig er der trukket inn et moment til, representasjonsforholdet. Der er skjelnet mellom: 1) saker hvor saksøkeren hadde prosessfullmektig (under hovedforhandlingen), 2) saker hvor bare saksøkte hadde prosessfullmektig og 3) saker hvor ingen av partene hadde prosessfullmektig. På grunn av den store betydning som tvistgjenstandens verdi har må begge disse momenter ses i forening. Det største antall saker får man da i de tre grupper hvor saksøkeren hadde prosessfullmektig. Procenten av muntlig forberedte saker var:



Tvistgjenstandens verdi:	1928	1929
Høist 500 kr. . . . .	32,6	24,7
Over 500—5 000 kr. . . . .	22,0	14,0
Over 5 000 kr. . . . .	10,6	7,1

Nedgangen er således fremdeles synlig overalt. Spalter man etter landsdeler, blir saksantallet i de 9 nye grupper til dels lite. Men nedgang i procenten er der i 8 av disse 9 grupper.

I de 6 verdigrupper hvor bare saksøkte eller ingen av partene hadde prosessfullmektig er antallet av saker gjennomgående for lite til å gi sikre forholdstall. Selv i disse grupper er der imidlertid i almindelighet nedgang i procenten av saker med muntlig saksforberedelse. Det må derfor være berettiget å slutte at dommerne har vært litt mindre tilbøielige til å bruke muntlig saksforberedelse i 1929 enn i 1928.

*Doms menn.* Ifølge tab. 3 var der i 1928 1827 og i 1929 1989 «ordinære» saker som blev pådømt under hovedforhandling. Spørsmålet om saken var pådømt med eller uten domsmenn blev besvart for 1 764 saker i 1928 og 1 964 saker i 1929. Av de 1 764 saker i 1928 blev 688 pådømt med domsmenn og av de 1 964 saker i 1929 765. Der var altså i hvert av de to år omkring 40 pct. av sakene som blev pådømt med domsmenn.

Efter tvistemålslovens § 323 skal domsmenn være med under hovedforhandlingen i saker som behandles ved fast eiendoms verneting («eiendoms-saker») og i saker om rettsforhold som hører under sjøfartsloven eller sjømannsloven («sjøsaker»). Av den slags saker var der 165 i 1928 og 204 i 1929 som blev pådømt under hovedforhandling.<sup>1</sup>

Av saker med uteblivelsesdom (under hovedforhandling) er der 182 i 1928 og 134 i 1929 som der er opgave for. De aller fleste av disse saker har vært pådømt uten domsmenn. Der var bare 18 saker i 1928 og 15 saker i 1929 med domsmenn. Da antallet av disse saker er forholdsvis lite, blir procentforholdet ikke synderlig forandret om man holder dem utenfor (41 å 42 pct. med domsmenn).

Størst interesse har det å se på forholdet for «ordinære» saker med dom under hovedforhandling utenom de nevnte eiendoms- og sjøsaker. Der var 1 393 slike saker, hvorav 509 med domsmenn, i 1928, og 1 632 saker, hvorav 552 med domsmenn, i 1929. Vel en tredjepart av sakene (ca. 37 henholdsvis 34 pct.) blev altså pådømt med domsmenn.

Domsmenn tilkalles oftest på foranledning av saksøkte. Dette var tilfelle i omtrent halyparten av de saker hvor domsmenn var tilkalt (48,6 pct. i 1928, 49,0 pct. i 1929). I godt og vel tredjeparten av sakene er det saksøkeren som krever domsmenn (33,3, 37,1 pct.). Så er der nogen få tilfelle hvor både saksøker og saksøkt har forlangt domsmenn (4,4, 1,5 pct.). I en

<sup>1</sup> Herav med uteblivelsesdom 4 i 1928 og 6 i 1929.

åttendepart av sakene (13,7, 12,4 pct.) er det retten som har funnet det ønskelig å ha domsmenn med.

Saksøkeren vil som regel ha gjort gjeldende sitt krav om domsmenn allerede i stevningen (tvl. § 300, post 7), og retten vil ikke ha nogen grunn til å gjøre sitt ønske gjeldende hvis en av partene har forlangt domsmenn. Man kan derfor trekke fra alle saker hvor saksøkeren har forlangt domsmenn og beregne hvor mange procent av resten faller på saker hvor saksøkte har forlangt domsmenn. Likeledes kan man trekke fra alle saker hvor en av partene har forlangt domsmenn og beregne hvor mange procent av resten faller på saker hvor retten selv har ønsket domsmenn. Vi finner da litt lavere tall for 1929 enn for 1928. Saksøkeren tilkalte i 13,4 henholdsvis 10,8 pct. av alle saker. Saksøkte tilkalte i 19,9 og 16,0 pct. av alle saker hvor saksøkeren ikke tilkalte. Retten tilkalte i 7,0 og 4,8 pct. av alle saker hvor ingen av partene tilkalte.

Domsmenn tilkalles naturligvis hyppigere i store saker enn i små. Procenten av saker med domsmenn var nemlig: for saker hvor tvistgjenstandens verdi var høist 500 kr. 25,7 i 1928 og 27,4 i 1929, for saker med en gjenstandsverdi på over 500 til 5 000 kr. 38,0 i 1928 og 33,1 i 1929 og for saker med verdi på over 5 000 kr. 48,8 i 1928 og 40,4 i 1929. Som det ses var procenten større i 1929 for småsakene. Denne stigning faller bare på tilkallelser av saksøkte.

I næsten en fjerdepart av de saker som er pådømt med domsmenn var domsmennene tatt av det særlige utvalg (det var i 24,2 pct. av sakene i 1928 og 22,6 pct. i 1929). Forholdet veksler sterkt i landsdelene. I landdistriktene var det bare i omkring tiendeparten av tilfellene at domsmennene var tatt av det særlige utvalg. I byene utenfor Oslo dreiet hyppigheten sig om 38 pct., i Oslo om 48 pct.

En karakteristisk forskjell mellem landsdelene kommer også frem når man beregner hvor mange procent antallet av saker med domsmenn av det almindelige utvalg og antallet av saker med domsmenn av det særlige utvalg utgjør av alle saker. Da forholdet går igjen i begge år og i alle verdi-grupper, anføres bare tallene for den hele masse i 1929.

*Procent av alle pådømte saker som blev pådømt med domsmenn*

	av det almind. utvalg. <sup>1</sup>	av det særlige utvalg. <sup>1</sup>
Bygdene . . . . .	32,0 (33,2)	2,9 (4,1)
Byene utenfor Oslo . . . . .	19,8 (20,1)	11,1 (11,4)
Oslo . . . . .	14,4 (15,0)	16,1 (16,7)

<sup>1</sup> Tallene i parentes fås når antallet av saker hvor det ikke er opplyst om domsmennene er tatt av det almindelige eller av det særlige utvalg regnes med henholdsvis til det ene eller det annet alternativ.

Saker som krever særlig teknisk innsikt er naturligvis hyppigere i byene og først og fremst i storbyene. Men tilbøieligheten til å få legmannsskjønnet med er i og for sig sterkest på landet og hvor forholdene er mere oversiktlige.<sup>1</sup> Begge grunner virker sammen, således at der ikke blir nogen utpreget forskjell mellom landsdelene med hensyn til hyppigheten av domsmenn o v e r h o d e t. (Procenten er litt høiere i bygdene i 1929, men i 1928 hadde byene utenfor Oslo den høieste procent.)

Retten har naturligvis særlig grunn til å foranledige domsmenn innkalt hvor saken krever teknisk innsikt. Gjennemsnittlig er også saker med domsmenn av det særlige utvalg hyppigere blandt saker pådømt med domsmenn når disse er tilkalt av retten enn når de er tilkalt av partene. Hvor domsmennene var tilkalt av retten var nemlig procenten 36,4 i 1928 og 22,0 i 1929 mot henholdsvis 22,4 og 20,9 hvor domsmennene var tilkalt av partene. Imidlertid er procenten høi også hvor domsmennene var tilkalt av saksøkeren, og særlig hvor både saksøkeren og saksøkte forlangte domsmenn. I siste tilfelle finner man overhodet de høieste gjennomsnittlige procenttall, 36,4 i 1928 og 33,,3 i 1929. Hvorledes det forholder sig med dette kan imidlertid ennå ikke avgjøres med sikkerhet. Procenttallene varierer jo nemlig fra landsdel til landsdel og med tvistgjenstandens verdi. Skal man spalte op efter begge disse momenter, blir tallene for små til å gi et brukbart sammenligningsgrunnlag.

*Sakførere.* Der blev på skjemaet for disse år spurt om partene var møtt med eller uten p r o s e s s f u l l m e k t i g ved hovedforhandlingen.<sup>2</sup> Det som egentlig interesserer er hvor ofte man bruker de særlige profesjonelle fullmektiger, s a k f ø r e r n e.<sup>3</sup> Men sakførerne utgjør jo den alt overveiende del av prosessfullmektigene.

Dessverre kan man ikke se om prosessreformen har hatt nogen øieblikkelige virkninger i retning av å spare sakførere, idet der mangler tilsvarende opgaver for tidligere år. Man får nøie sig med å følge utviklingen fremover. Man må da her som ellers passe på å fordele saksmassen efter de bestemte momenter. Dette skulde da vesentlig være sakens verneting og tvistgjenstandens verdi. At begge forhold har meget å si fremgår tydelig av tab. 7.

<sup>1</sup> Forholdet vilde ikke forrykkes om man regnet med eiendoms- og sjøsaker. Der var 198 slike saker med dom under hovedforhandling i 1929. Herav blev 99 pådømt med domsmenn av det almindelige utvalg og 99 med domsmenn av det særlige utvalg. Av de første 99 faller 95 på bygdene, 3 på byene utenfor Oslo og 1 på Oslo. Av de siste 99 faller derimot bare 26 på bygdene, 54 på byene utenfor Oslo og 19 på Oslo.

<sup>2</sup> Som regel vil retten være bekjent med om nogen av partene har prosessfullmektig allerede ved berammelsen av saksforberedelsen. Dette moment må derfor kunne få betydning for saksforberedelsens art, således som antatt foran side 17.

<sup>3</sup> Siden 1930 spør man derfor også om partene har benyttet s a k f ø r e r.

Tabell 7. «Ordincere» saker med dom under hovedforhandling gruppert eftersom en eller begge parter er møtt med eller uten prosessfullmektig. — Procenttall.

Tvistgjenstandens verdi	1928					1929				
	Begge parter med fullmektig	Saksøker med, saksøkte uten fullmektig	Saksøkte med, saksøker uten fullmektig	Begge parter uten fullmektig	I alt	Begge parter med fullmektig	Saksøker med, saksøkte uten fullmektig	Saksøkte med, saksøker uten fullmektig	Begge parter uten fullmektig	I alt
<b>R i k e t.</b>										
Alle saker . . . . .	65,7	26,5	2,2	5,6	100	69,7	24,0	2,2	4,1	100
Saker med verdi høist 500 kr. . . . .	43,0	44,0	2,7	10,3	100	45,5	44,3	2,7	7,5	100
—»— over 500—5 000 kr. . . . .	72,4	21,6	2,1	3,9	100	74,4	19,7	2,8	3,1	100
—»— over 5 000 kr. . . . .	86,1	9,7	1,7	2,5	100	92,7	6,1	0,3	0,9	100
<b>B y g d e r.</b>										
Alle saker . . . . .	59,6	31,7	2,1	6,6	100	63,7	29,3	2,5	4,5	100
Saker med verdi høist 500 kr. . . . .	37,9	49,8	2,5	9,8	100	38,9	50,8	3,0	7,3	100
—»— over 500—5 000 kr. . . . .	68,5	24,1	1,8	5,6	100	68,8	24,7	2,9	3,6	100
—»— over 5 000 kr. . . . .	81,5	12,9	2,4	3,2	100	91,6	6,2	0,6	1,6	100
<b>B y e n e ÷ O s l o.</b>										
Alle saker . . . . .	72,8	19,0	2,8	5,4	100	72,2	19,7	2,4	5,7	100
Saker med verdi høist 500 kr. . . . .	50,8	31,7	3,2	14,3	100	52,8	33,8	2,4	11,0	100
—»— over 500—5 000 kr. . . . .	77,9	16,3	3,2	2,6	100	77,0	15,9	3,3	3,8	100
—»— over 5 000 kr. . . . .	89,3	8,1	1,3	1,3	100	93,8	6,2	—	—	100
<b>O s l o.</b>										
Alle saker . . . . .	76,8	20,1	1,3	1,8	100	84,3	13,8	1,1	0,8	100
Saker med verdi høist 500 kr. . . . .	58,6	36,6	2,4	2,4	100	65,6	31,2	1,6	1,6	100
—»— over 500—5 000 kr. . . . .	76,0	20,8	1,6	1,6	100	85,9	11,3	1,7	1,1	100
—»— over 5 000 kr. . . . .	94,8	2,6	—	2,6	100	94,1	5,9	—	—	100

I tabellen skjelnes der mellem de 4 mulige tilfelle: 1. begge parter møtt med fullmektig, 2. saksøkeren møtt med fullmektig, saksøkte uten, 3. saksøkte møtt med fullmektig, saksøkeren uten, 4. begge parter møtt uten fullmektig. Som regel er der nu et motsetningsforhold mellem den første gruppe på den ene side og de tre andre grupper på den annen side, således at når procenten for den første gruppe stiger eller synker, får man omvendt synkende eller stigende procenttall for alle de andre grupper.<sup>1</sup> Man kan derfor i hovedsaken nøie sig med å se på tallene for den første gruppe.

Det ses da at procenttallene for denne gruppe (begge parter med fullmektig) næsten undtagelsesfritt ligger høiest i Oslo og lavest på landet. Dette er jo bare hvad man på forhånd måtte vente. Men dernæst vil det bemerkes at forskjellen mellem landsdelene gjør sig sterkest gjeldende for de minste saker og svakest for de største saker. Særlig er forskjellen liten i 1929 for saker med verdi over 5 000 kr.

Minst likeså sterkt varierer procenten med tvistgjenstandens verdi. Forskjellen i denne henseende er størst i bygdene, hvor procenten er 2—3 ganger så stor for saker på over 5 000 kr. som for saker på høist 500 kr.

Tar man begge momenter sammen, får man så sterke variasjoner som fra 94—95 pct. for saker på over 5 000 kr. i Oslo og 38—39 pct. for saker på høist 500 kr. i bygdene. Mens gruppen begge parter med fullmektig ellers er den største, er dette ikke tilfelle for småsaker på landet. Det hyppigste her er at bare saksøkeren møter med fullmektig.

I saker på høist 500 kr. i byene utenfor Oslo finner man i begge år flere tilfelle hvor begge parter har fullmektig enn man skulde vente. Det kan imidlertid ennu ikke avgjøres om dette virkelig henger sammen med de lokale forhold eller det bare beror på tilfeldigheter i disse to år.

*Rettsmøter under hovedforhandlingen.* I den muntlige prosess har det stor betydning å få hovedforhandlingen koncentrert på 1 eller ialfall 2 rettsmøter (jfr. tvl. § 336). På skjemaet er der derfor spurt om antall rettsmøter under hovedforhandlingen.<sup>2</sup>

Spørsmålet blev besvart for 1 547 «ordinære» saker i 1928 og 1 834 i 1929. I 1928 var der 1 071 saker med 1 rettsmøte, 397 med 2, 62 med 3 og

<sup>1</sup> Tallene er til dels små, ofte bare 1—3 saker i undergruppene (bestemt efter alle tre momenter). Herved får tilfeldighetene stort spillerum. Antagelig beror de forskjellige undtagelser fra regelen på dette.

<sup>2</sup> Det er vesentlig utsettelse med selve forhandlingen som virker generende. Man kunde derfor godt holdt utenfor rettsmøter til *d o m s a v s i g e l s e*. Der skjelnes ikke mellem rettsmøtene efter deres *v a r i g h e t*. Når sakene er vidtløftige, er det naturligvis ikke til å undgå at forhandlingen må strekke sig ut over flere dager.

17 med 4 eller flere rettsmøter. I 1929 var tallene henholdsvis 1 194, 524, 86 og 30.<sup>1</sup> Procentvis blir det:

	1 retts- møte	2 retts- møter	3 retts- møter	4 el. flere retts- møter	I alt
1928 . . . . .	69,2	25,7	4,0	1,1	100,0
1929 . . . . .	65,1	28,5	4,7	1,7	100,0

Med mere enn 2 rettsmøter er der 5,1 pct. i 1928 og 6,4 pct. i 1929. Denne stigning i procenten fra 1928 til 1929 gjenfinnes i de fleste av undergruppene når man spalter saksmassen etter sakens verneting og tvistgjenstandens verdi. Man har nemlig følgende procenttall:

		Procent «ordinære» saker med mere enn 2 retts- møter under hovedfor- handlingen:	
		1928	1929
Bygder . . . . .	Saker på høist 500 kr. . . . .	0,3	0,3
	—»— over 500—5 000 kr. . . . .	2,1	2,9
	—»— over 5 000 kr. . . . .	8,8	9,0
Byer utenfor Oslo	—»— høist 500 kr. . . . .	2,4	0,8
	—»— over 500—5 000 kr. . . . .	7,4	6,0
	—»— over 5 000 kr. . . . .	17,6	24,7
Oslo . . . . .	—»— høist 500 kr. . . . .	4,9	6,6
	—»— over 500—5 000 kr. . . . .	4,8	8,4
	—»— over 5 000 kr. . . . .	31,5	27,0

Til yderligere karakteristik av forholdene bemerkes at procenten av saker med 1 rettsmøte veksler fra omkring 80 for saker på høist 500 kr. til under 50 for saker på over 5 000 kr. På samme tid veksler den fra omkring 80 i bygdene til under 50 i Oslo. Den nærmer sig 90 for saker på høist 500 kr. i bygdene og går ned til under 30 for saker på over 5 000 kr. i Oslo. Omvendt veksler procenten av saker med 2 rettsmøter fra 17—20 i bygdene og i saker på høist 500 kr. til ca. 35 i saker på over 5 000 kr. og vel 40 i Oslo. Den nærmer sig 10 i saker på høist 500 kr. i bygdene og 50 i de store saker i Oslo.

En undersøkelse som er foretatt for 1929 synes å vise at det har lettest for å bli mange rettsmøter hvor der har vært domsmenn eller sakførere med i prosessen. Av 731 saker pådømt med domsmenn var der 74 med flere enn 2 rettsmøter. Derimot var der bare 41 saker med flere enn 2 rettsmøter blandt 1125 saker pådømt uten domsmenn. Fordelt etter tvistgjenstandens verdi får man:

<sup>1</sup> For saker med uteblivelsesdom stiller forholdet sig naturligvis gunstigere. Av 182 saker i 1928 var der 1 rettsmøte i de 179 og 2 rettsmøter i 3. Av 136 saker i 1929 var der 1 rettsmøte i 128, 2 i 7 og 3 i 1.



		Saker på høist 500 kr.		Saker på over 500— 5 000 kr.		Saker på over 5 000 kr.	
		I alt	Med mere enn 2 retts- møter	I alt	Med mere enn 2 retts- møter	I alt	Med mere- enn 2 retts- møter
Riket	Med domsmenn	169	4	313	21	166	39
	Uten »	359	2	499	18	185	19
Bygder	Med »	103	1	197	7	83	10
	Uten »	234	—	251	6	99	6
Byer uten- for Oslo	Med »	47	—	68	7	38	13
	Uten »	83	1	119	4	46	6
Oslo	Med »	19	3	48	7	45	16
	Uten »	42	1	129	8	40	7

Relativt sett er der omtrent undtagelsesfritt adskillig flere saker med mere enn 2 rettsmøter blandt de saker som er pådømt med domsmenn.

Hvilken betydning det har at der er sakfører med i prosessen fremgår tydelig nok derav at av de 74 saker med flere enn 2 rettsmøter blandt saker pådømt med domsmenn finnes de 73 blandt 677 saker hvor saksøkeren hadde prosessfullmektig og 1 blandt 15 saker hvor bare saksøkte hadde fullmektig, mens der ikke fantes nogen blandt 37 saker hvor begge parter møtte uten fullmektig. På samme måte forholder det sig med fordelingen av de 41 saker med flere enn 2 rettsmøter blandt saker pådømt uten domsmenn. 39 av disse 41 saker finnes blandt 1 029 saker hvor saksøkeren hadde fullmektig, 2 blandt 25 saker hvor bare saksøkte hadde fullmektig og ingen blandt de 36 saker hvor begge parter møtte uten fullmektig.

*Vidneførsel utenfor hovedforhandlingen.* Praktiske grunner tvinger undertiden dommeren til å fravike bevisumiddelbarhetens prinsipp. Men således som tvistemålslovens § 220 er forment, kan det ofte komme til å bero på et skjønn om et vidne skal bringes frem for den dømmende rett eller ikke. Der er altså mulighet for en videre eller snevrere anvendelse av det gamle tingsvidneinstitut, og det har derfor interesse å forfølge utviklingen på dette punkt.<sup>1</sup>

I 1928 var der 4 443 saker med oppgave. Vidneførsel utenfor hovedforhandlingen var foregått i 336 saker. De tilsvarende tall for 1929 var 4 441 og 532. Procenten av saker med vidneførsel utenfor hovedforhandlingen steg altså fra 7,6 til 12,0. Denne stigning faller vesentlig på sorenskriveriene. Disse hadde i 1928 2 796 saker, hvorav 217 med vidneførsel utenfor hovedfor-

<sup>1</sup> De tilfelle hvor der er avhørt vidner under saksforberedelsen, men vidneførselen er gjentatt under hovedforhandlingen, skulde egentlig vært holdt utenfor. En slik fremgangsmåte betyr jo i virkeligheten en omhyggeligere bevisførsel. Antagelig er der få av dem.

handlingen, og i 1929 2 865 saker, hvorav 403 med vidneførsel utenfor hovedforhandlingen. Tallene for byene med egen rett er 1 647 og 119 i 1928 og 1 576 og 129 i 1929.

På landet vil jo trafikkvanskelighetene ofte påby vidneførsel utenfor hovedforhandlingen. Man kan altså vente å finne mange av disse tilfelle nordpå, hvor disse vanskeligheter er størst. Sorenskriveriene i de tre nordligste fylker hadde også i 1928 av 386 saker 65 og i 1929 av 513 saker 89 med vidneførsel utenfor hovedforhandlingen.

Byene med egen rett kan deles i tre. De tre byretter hadde i 1928 av 888 saker 75 og i 1929 av 983 saker 87 med vidneførsel utenfor hovedforhandlingen. Byfogderiene sørpå til og med Kristiansand hadde i 1928 av 360 saker 5, i 1929 av 294 saker 7 med vidneførsel utenfor hovedforhandlingen. Resten av byfogderiene hadde i 1928 av 399 saker 39 og i 1929 av 299 saker 35 med vidneførsel utenfor hovedforhandlingen. De mindre byer sørpå står altså i en utpreget særstilling.

Sakens økonomiske betydning er en kjensgjerning som retten tar hensyn til når den skal avgjøre om der skal føres vidne utenfor hovedforhandlingen. Holder man sig til de «ordinære» saker med dom under hovedforhandling, finner man avgjort lavere procent saker med vidneførsel utenfor hovedforhandlingen blandt småsaker på høist 500 kr. gjenstandsverdi. Derimot er der ikke nogen større stigning i procenten blandt saker med høiere verdi. For småsakene var procenten 5,0 i 1928 og 5,6 i 1929, for saker med over 500 kr. verdi 8,0 i 1928 og 9,4 i 1929.

Videre kan nevnes at procenten er særlig stor for saker som har vært forberedt både skriftlig og muntlig (og til gjengjeld mindre enn gjennomsnittlig særlig for saker med muntlig saksforberedelse). Av alle «ordinære» saker med dom under hovedforhandling var der 9,1 pct. i 1928 og 7,7 pct. i 1929 med både muntlig og skriftlig saksforberedelse. Tar man derimot ut saker med vidneførsel under hovedforhandlingen, finner man blandt disse 21,3 pct. i 1928 og 17,0 pct. i 1929 med både muntlig og skriftlig saksforberedelse. Forholdet er mest utpreget i bygdene og gjør sig overhodet ikke gjeldende i Oslo. Årsaksforholdet tør være det at ønsket om å avhøre vidner allerede under saksforberedelsen fører en forberedelse som er begynt skriftlig over i den muntlige form.

*Saksutfallet i pådømte saker.* I. «Ordinære» saker. Der er nogen få av disse saker (4 i 1928 og 11 i 1929) som er blitt avvist ved dom. Disse saker vil man her se bort fra. Hvad hovedsøksmålet angår har man da for øvrig sondret ettersom saksøkerens påstand er 1. helt eller vesentlig godtatt, 2. delvis godtatt og 3. helt forkastet. Den procentvise fordeling av sakene mellom disse tre grupper er omtrent den samme i begge år, og man kan karakterisere dem under ett ved å si at der er 50—53 pct. saker hvor saksøkerens påstand er vesentlig godtatt, 19—21 pct. saker hvor saksøkerens påstand

er ialfall delvis godtatt og 27—29 pct. saker hvor saksøkerens påstand er helt forkastet. I henimot 3 av 4 tilfelle har således saksøkeren hatt helt eller delvis rett.

Anderledes går det med saksøktes påstander i motsøksmål. Motsøksmål har der efter opgavene vært i 8—9 pct. av disse saker, i begge år tilsammen i 297 saker.<sup>1</sup> Her er påstanden blitt forkastet i halvparten av sakene. Påstandene blev helt eller vesentlig godtatt i 30 pct. av sakene og delvis godtatt i 20 pct. av sakene. Chansen for at saksøkeren skal få ialfall delvis rett er altså omtrent som 7 : 3 også i motsøksmålene.<sup>2</sup>

Vil man sammenligne med resultatene under den gamle ordning, må man legge til saker som er avgjort ved uteblivelsesdom. I næsten alle disse saker er det saksøkte som er uteblitt og saksøkerens påstand som er godtatt i sin helhet. I begge år tilsammen var dette tilfelle med 777 av disse saker, mens der bare var 11 saker hvor saksøkerens påstand blev delvis godtatt og 15 saker hvor den blev forkastet. Regner man nu disse saker med, får man at saksøkerens påstand er helt godtatt i ca. 60 pct., delvis godtatt i 17 pct. og forkastet i 23 pct. av sakene.

For femåret 1916—1920 finnes der beregninger i statistikken for 1919—1920 (Norges Offisielle Statistikk VII. 46). Legger man her sammen alle saker som er behandlet i de ordinære prosessformer og trekker fra mortifikasjonssaker og dødsformodningssaker (som kan antas å være pådømt i overensstemmelse med påstanden i det hele), får man at ca. 63 pct. av sakene er pådømt overensstemmende med påstanden i det hele, ca. 16 pct. overensstemmende med påstanden for en del og ca. 21 pct. med frifinnelse som resultat.

<sup>1</sup> Jo usikrere saksøkerens rettskrav er, desto hyppigere optrer saksøkte med motsøksmål. Der er nemlig motsøksmål i bare 6,2 pct. av de saker hvor saksøkerens påstand er helt godtatt, i 9,4 pct. av de saker hvor påstanden er delvis godtatt og i 12,4 pct. av de saker hvor påstanden er helt forkastet.

<sup>2</sup> Også i utfallet er der en motsetning mellom hovedsøksmål og motsøksmål. Procentvis var der i begge år under ett:

Saker hvor saksøktes påstand er:	I saker hvor saksøkerens påstand er:		
	helt godtatt Pct.	delvis godtatt Pct.	helt forkastet Pct.
Helt godtatt . . . . .	1,8	9,2	67,2
Delvis godtatt . . . . .	4,5	50,8	18,0
Helt forkastet . . . . .	93,7	40,0	14,8
Tilsammen . . . . .	100,0	100,0	100,0

Hvor saksøkerens påstand blir helt godtatt er det så temmelig sikkert at saksøktes påstand blir helt forkastet. Også hvor saksøkerens påstand blir forkastet er der et stort flertall av de tilfelle hvor saksøkte opnår det motsatte resultat: hel godtagelse. Hvor saksøkerens påstand blir delvis godtatt er det minst sikkert hvorledes det går med saksøktes påstand om der er et knapt flertall av tilfelle hvor også saksøktes påstand er delvis godtatt.

Praktisk talt er således fordelingen av de «ordinære» saker etter domsresultatet det samme nu som før. Selv den lille forskjell der er lar sig formodentlig forklare ved at der nu er forholdsvis færre småsaker, idet disse for en del er ført over fra underrettene til forliksrådene. Som nedenfor nevnt er nemlig utfallet i småsaker gjennomgående gunstigere for saksøkeren.

Her som ellers må man foreta en opdeling etter bestemmende momenter for å kunne følge utviklingen i fremtiden. I almindelighet gjelder det at jo større og jo vanskeligere saken er, desto større mulighet er der for at saksøkeren kan ta feil, og at derfor saksutfallet går ham helt eller delvis imot. Det er derfor mange momenter som kan komme i betraktning. Procenttallene varierer med 1. tvistgjenstandens verdi, 2. saksforberedelsens art, 3. om saken pådømmes med eller uten domsmenn og 4. om der er sakførere med i prosessen eller ikke. Hvad angår det siste moment er årsaksforholdet mere sammensatt. Foruten stoffets overskuelighet må jo også partens evne til å irettelegge og utrede det få betydning for saksutfallet.<sup>1</sup> I virkeligheten viser det sig at det er dette som får mest å si i disse tilfelle.

Man nøier sig i det følgende med å anføre procenttallene for den ene av de tre utfallsgrupper: saksøkerens påstand helt eller vesentlig godtatt. Som regel gjelder det nemlig at tallene for hver av de to andre grupper beveger sig i omvendt retning av tallet for denne gruppe.

Procenten av saker hvor saksøkerens påstand er helt godtatt dreier sig om 60 for saker på høist 500 kr. gjenstandsverdi, 50 for saker på over 500—5 000 kr. og 40 for saker på over 5 000 kr. Riktigere blir sammenligningen når man begrenser den til undergrupper som er ensartet med hensyn til de andre momenter. Av slike grupper er der bare to som har så pass store tall at der kan sluttet noget fra dem. Det er for det første saker som har vært forberedt skriftlig, er pådømt med domsmenn og hvor saksøkeren har hatt prosessfullmektig. Procenttallene er her for begge år under ett 50 for saker på høist 500 kr., 44 for saker på over 500—5 000 kr. og 37 for saker på over 5 000 kr. For det annet er det saker som har vært forberedt skriftlig, og hvor saksøkeren har hatt fullmektig, men som er pådømt uten domsmenn. Statistisk sett må dette være oversiktligere saker, og man må derfor vente høiere procenttall over hele linjen. Tallene er 63 for saker på høist 500 kr., 54 for saker på over 500—5 000 kr. og 43 for saker på over 5 000 kr.

Spaltningen efter om saken er pådømt med eller uten domsmenn er overhodet den som gir tydeligst utslag i procenttallene. De øvrige momenter gir tilsammen  $3 \times 2 \times 2 = 12$  undergrupper. Man kan altså sammenligne 12 grupper med domsmenn en for en med 12 grupper uten domsmenn. I 10 av disse 12 tilfelle ligger procenten høiere i gruppen uten domsmenn. Procenten svinger i de større grupper fra 70 for saker på høist 500 kr., pådømt

<sup>1</sup> Hertil kommer at hvor saksøkeren er sikker på sin rett, vil han under ellers like omstendigheter snarere søke sakførerbistand enn i motsatt tilfelle.

uten domsmenn, hvor der har vært muntlig saksforberedelse, og hvor saksøkeren er møtt med fullmektig, og ned til 37 i nogen av gruppene med domsmenn.

Noget mindre utslag gir spaltningen etter representasjonsforholdet. I 9 av de 12 grupper hvor saksøkeren har hatt prosessfullmektig ligger imidlertid procenten høiere enn i tilsvarende gruppe hvor saksøkeren ikke hadde fullmektig.

Hvis det bare hadde vært sakens størrelse og oversiktighet som hadde vært avgjørende, skulde man ventet lavere procent hvor saksøkeren hadde fullmektig.

Saksforberedelsens art synes å ha tilsvarende betydning. Der er også her 9 av 12 tilfelle hvor muntlig saksforberedelse er forbundet med høiere procent enn skriftlig saksforberedelse.

2. Andre saker. Den største gruppe utenfor de «ordinære» saker er veksel sakene. I alt overveiende tilfelle blir her saksøkerens påstand tatt til følge, så at det har mindre interesse å undersøke nærmere om utfallet i disse saker.

Derimot knytter der sig en særlig social interesse til farskaps- og bidrags sakene. I 1928 blev der pådømt 609 saker, hvorav 230 med dom for farskap, 276 med dom for bidragsplikt og 103 med frifinnelse. For 1929 er tallene 721, 304, 296 og 121. Der er altså i 1928 37,7 pct. saker med dom for farskap, 45,4 pct. med dom for bidragsplikt og 16,9 pct. med dom for frifinnelse. I 1929 er procenttallene henholdsvis 42,2, 41,1 og 16,7.

Av vergemålssaker blev der i 1928 pådømt 412. Utfallet var: vergemål anordnet 360, vergemål ikke anordnet 22, vergemål ophevet 24, vergemål ikke ophevet 6. I 1929 var der 448 pådømte saker. Utfallet i disse var: vergemål anordnet 387, vergemål ikke anordnet 19, vergemål ophevet 37, vergemål ikke ophevet 5.

Av skilsmisssaker blev der pådømt 40 i 1928 og 35 i 1929. Ekteskapet blev oppløst i 37 saker i 1928 og i 33 i 1929.

For ankesaker har man spurt om den påankede avgjørelse er blitt stadfestet eller forandret. For Riket i sin helhet er disse tilfelle omtrent like hyppige. I 1928 gikk 71 dommer ut på stadfestelse og 73 på forandring, i 1929 var der 61 dommer med stadfestelse og 73 med forandring. I bygdene var det forandring som var det hyppigste i 1928 i 58 av 111 saker, i 1929 i 63 av 107 saker. I byene var derimot stadfestelse det hyppigste, i 1928 i 18 av 33 saker, i 1929 i 17 av 27 saker.

*Saksomkostninger, erstatning til det offentlige.* Likesom for saksutfallet er der en vesentlig forskjell med hensyn til ileggelse av saksomkostninger eftersom saken er avsluttet ved dom eller uteblivelsesdom. Er den tapende part en uteblitt, vil der næsten aldri være grunn til å fravike hovedregelen i tvistemålslovens § 172, 1. ledd. Dette skjedde bare i 10 saker i 1928 og i 13 saker i 1929.

Hvor saken<sup>1</sup> er avsluttet ved dom er det derimot bare i vel en tredjepart av sakene at saksomkostninger ikke blir ilagt (helt eller delvis).

De absolutte tall er: 1928 1 580 saker med opgave, 234 saker hvor saksomkostninger blev ilagt saksøkeren, 747 saker hvor saksomkostninger blev ilagt saksøkte og 599 saker hvor der ikke blev ilagt saksomkostninger. 1929 henholdsvis 1 868, 313, 872 og 683.

Større interesse har det å se på fordelingen i forbindelse med saksutfallet. Hvor saksøkerens påstand er helt godtatt blir saksøkte ilagt saksomkostninger i over  $\frac{3}{4}$  av sakene (78,0 pct. i 1928, 75,6 pct. i 1929). Her er det naturligvis sjelden at saksøkeren må bære omkostningene (i ca. 1 pct. av sakene). Hvor saksøkerens påstand er delvis godtatt blir saksomkostninger i de fleste tilfelle ikke ilagt (67,9 pct. i 1928, 55,4 pct. i 1929). Saksøkte ilegges her omkostninger 3 å 4 ganger så hyppig som saksøkeren (1928 henholdsvis 25,7 og 6,4 pct., 1929 33,6 og 11,0 pct.). Hvor saksøkerens påstand blir forkastet får man omtrent like mange saker hvor saksøkeren er ilagt omkostninger som saker hvor omkostninger ikke ilegges (47—48 pct.) og et fåtall saker (4—6 pct.), hvor saksøkte blir ilagt omkostninger.

Der må også tas hensyn til sakens betydning. Særlig gjelder det at rettene er tilboieligere til å ilegge omkostninger i småsaker på høist 500 kr. verdi. Tar man ut saker hvor saksøkerens påstand er helt godtatt, finner man at saksøkte er blitt ilagt omkostninger i 83—84 pct. av disse saker, mens han i større saker bare blev ilagt omkostninger i 74—76 pct. av sakene.

Erstatning til det offentlige blir der ikke ofte anvendelse for, efter opgavene å dømme. Erstatning blev ilagt i 14 saker i 1928 og 24 saker i 1929. Det er som oftest saksøkte som blir ilagt erstatning, nemlig i 11 saker i 1928 og 20 i 1929. I motsetning til saksomkostninger ilegges erstatning til det offentlige naturligvis hyppigst i de større saker. På småsaker med høist 500 kr. verdi faller f. eks. bare 1 tilfelle i 1928 og 3 tilfelle i 1929.

*Påanke.* Det hele antall påankede saker kan ikke opgis med full nøiaktighet. Spørsmålet om påanke besvares ikke for saker som der ikke avgis skjema 3 for, blandt annet odelssaker. Spørsmålet er blitt ubesvart for en hel del saker, særlig saker som er avsluttet henimot slutningen av vedkommende år. Tar man hensyn til ankeprocenten for de saker som spørsmålet er besvart for, skulde antallet av påankede dommer i saker behandlet efter den nye ordning dreie sig om 400 i 1928 og 500 i 1929.<sup>2</sup> Dette vil si omtrent 10 pct. av det hele antall pådømte saker.<sup>3</sup>

<sup>1</sup> Også her gjelder undersøkelsen bare «ordinære saker».

<sup>2</sup> Dette stemmer ganske godt med overrettens opgaver, hvorefter der i 1929 kom inn til overrettene 410 saker efter den nye ordning.

Antallet av kjæremål mot underrettens kjennelser om å avvise eller heve saken er forholdsvis ubetydelig. Der er oppgitt 3 tilfelle i 1928 og 7 i 1929. Også disse opgaver er dog for lave.

<sup>3</sup> Under den gamle ordning, forut for lovene av 1925, foretok Justisdeparte-



Hovedmassen av påankede dommer faller på «ordinære» saker. Når uteblivelsesdommene holdes utenfor, blir procenten her vel 20 (20,5 i 1928 og 23,4 i 1929). Næst etter disse saker kommer farskaps- og bidragssaker hvor ankeprocenten er 6 à 8. For farskaps- og bidragssaker har Byrået opgaver også for årene før den nye ordning. Ankeprocenten var omtrent den samme den gang. (Se Stat. Medd. 1923, side 505.)

Procenten stiger sterkt med tvistgjenstandens verdi. I 1929 var den 8,3 for saker på høist 500 kr., 26,7 for saker på over 500 og inntil 5 000 kr. og 39,0 for saker på over 5 000 kr. Saker på høist 500 kr. står for øvrig i en særstilling på grunn av bestemmelsene i tvistemålslovens § 356 og lov nr. 13 av 17 juli 1925, hvorefter 500 kr. er den almindelige ankegrense for anke til overrettene.<sup>1</sup>

Påanke skjer noget hyppigere i saker hvor saksøkerens påstand er forkastet enn hvor den er helt godtatt. Dette betyr at saksøkeren anker noget hyppigere enn saksøkte.<sup>2</sup> Særlig gjelder dette i saker på høist 500 kr. I begge år tilsammen var der i Riket 249 slike saker hvor saksøkerens påstand blev forkastet og 621 saker hvor den blev helt godtatt. Påanke er derimot opgitt for 30 av de førstnevnte (ca. 12 pct.) og for 33 av de sistnevnte (ca. 5 pct.). Av pådømte saker med en verdi på over 500 og høist 5 000 kr. var der 422 med forkastet påstand og 773 med helt godtatt påstand. Som påanket er opgitt 126 henholdsvis 181 saker eller 30 henholdsvis 23 pct. Av saker på over 5 000 kr. var der 204 med forkastet påstand og 239 med helt godtatt påstand. Som påanket er opgitt 80 eller ca. 40 pct. av de første og 72 eller ca. 30 pct. av de siste. Ser man bort fra tvistgjenstandens verdi, finner man en gjennomsnittlig ankeprocent på 27<sup>3</sup> for saker hvor saksøkerens påstand er helt forkastet og 18<sup>4</sup> for saker hvor saksøkerens påstand er helt godtatt. For saker hvor påstanden bare er delvis godtatt er ankeprocenten 25.

Det er også undersøkt om saksøkeren anker hyppigere når han har sakfører enn når han er uten. De saker hvor saksøkerens påstand er helt forkastet er altså delt op i saker hvor saksøkeren er møtt med prosessfull-

---

mentet en undersøkelse om ankehypigheten og fant at den dreiet sig omkring 20 p c t. Procenten er så høi at det er et spørsmål om den virkelig gjelder alle slags saker under ett (f. eks. inkl. uteblivelsesdommer). Departementet regnet imidlertid med nedgang i procenten når den nye ordning trådte i kraft. (Innst. O. VII. 1925, side 7).

<sup>1</sup> Overrettene oppgir at der er innkommet 44 saker av denne slags i 1929. Etter underrettens opgaver skal der være påanket ca. 30 saker i 1928 og ca. 50 i 1929.

<sup>2</sup> Se note <sup>3</sup> og <sup>4</sup>.

<sup>3</sup> Procenten blir den samme om man holder utenfor saker hvor saksøkte har hatt ankegrunn fordi hans påstand i motsøksmål er blitt helt forkastet eller bare delvis godtatt.

<sup>4</sup> Procenten blir den samme om man holder utenfor saker hvor saksøkeren har hatt ankegrunn fordi saksøktes påstand i motsøksmål er blitt helt eller delvis godtatt.

mektig og saker hvor han er møtt uten prosessfullmektig. Ankeprocenten blir også i begge år litt høiere i den første gruppe enn i den siste. I gjennomsnitt for begge år var ankeprocenten 28 i saker hvor saksøkeren hadde prosessfullmektig og 20 i saker hvor saksøkeren møtte uten fullmektig. Forskjellen faller imidlertid helt og holdent på småsakene. Der var i begge år tilsammen 248 saker på høist 500 kroners verdi hvor saksøkerens påstand blev helt forkastet. I 212 av disse saker hadde saksøkeren fullmektig, i 36 saker var han uten. Av de 212 førstnevnte saker er 13 opgitt som påanket, av de 36 siste derimot bare 2 (1 i hvert år). Forholdet blir altså i virkeligheten det naturlige at småsaker som prosederes av saksøkeren personlig og tapes fullstendig yderst sjelden blir påanket.

---

## Række VIII.

## Trykt 1929:

- Nr. 83. Meieribruket i Norge i 1927. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1927.*)  
 — 84. Sinnsykeasylenes virksomhet 1927. (*Hospices d'aliénés.*)  
 — 85. Det civile veterinærvesen 1927. (*Service vétérinaire civil.*)  
 — 86. Forsikringselskaper 1927. (*Sociétés d'assurances.*)  
 — 87. Lønninger 1928. (*Gages et salaires.*)  
 — 88. Den Norske Statskasses Finanser 1913/14—1929/30. (*Finances de l'État.*)  
 — 89. Norges telegrafvesen 1927—28. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)  
 — 90. Skolevesenets tilstand 1926—27. (*Instruction publique.*)  
 — 91. Sjømannsforsikringen 1926. Fiskerforsikringen 1926. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)  
 — 92. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1928—29. (*Salaires des ouvriers agricoles 1928—29.*)  
 — 93. Kommunevalgene 1928. (*Élections en 1928 pour les conseils communaux et municipaux.*)  
 — 94. Norges jernbaner 1927—28. (*Chemins de fer norvégiens.*)  
 — 95. Norges postvesen 1928. (*Statistique postale.*)  
 — 96. Fængselsstyrets årbok 1925. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons 1925.*)  
 — 97. Industriarbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1926. (*Assurances contre les accidents du travail.*)  
 — 98. Husdyrbruget — Produksjon. Representativ undersøkelse for året <sup>29</sup>/<sub>10</sub> 1927 — <sup>29</sup>/<sub>10</sub> 1928. (*Élevage du bétail; production. Recherche représentative.*)  
 — 99. Meglingsinstitusjonens virksomhet 1927 og 1928. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1928. (*Entremise publique 1927 et 1928. Conventions collectives et conflits du travail en 1928.*)  
 — 100. Norges kommunale finanser 1926/27. (*Finances des communes.*)  
 — 101. Kriminalstatistikk 1925 og 1926. (*Statistique de la criminalité pour les années 1925 et 1926.*)  
 — 102. Norges fiskerier 1927. (*Grandes pêches maritimes.*)  
 — 103. Husholdningsregnskap 1927—28. (*Budgels de familles 1927—28.*)  
 — 104. Norges handel 1928. (*Commerce.*)  
 — 105. Norges bergverksdrift 1928. (*Mines et usines.*)  
 — 106. Private aktiebanker 1928. (*Banques privées par actions.*)  
 — 107. Sykeforsikringen 1928. (*Assurance-maladie.*)  
 — 108. Norges skibsfart 1928. (*Navigation.*)  
 — 109. Norges sparebanker 1928. (*Caisses d'épargne.*)

## Trykt 1930:

- Nr. 110. Norges industri 1927. (*Statistique industrielle de la Norvège.*)  
 — 111. Det civile veterinærvesen 1928. (*Service vétérinaire civil.*)  
 — 112. Rekruttering 1922—26. (*Recrutement.*)  
 — 113. Fattigvesenet 1926 og 1927. (*Assistance publique.*)  
 — 114. Den Norske Statskasses finanser 1913/14—1930/31. (*Finances de l'État.*)  
 — 115. Sinnsykeasylenes virksomhet 1928. (*Hospices d'aliénés.*)  
 — 116. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1927. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)  
 — 117. Meieribruket i Norge 1928. (*L'industrie laitière de la Norvège en 1928.*)  
 — 118. Lønninger 1929. (*Gages et salaires.*)  
 — 119. Forsikringselskaper 1928. (*Sociétés d'assurances.*)  
 — 120. Statistikken over betalingsforholdene 1887—1929. Konkursen, nam osv. (*Faillites, saisies-exécutions, etc.*)



**Rekke VIII.**

Trykt 1930 (forts. suite):

- Nr. 121.** Norges jernbaner 1928—1929. (*Chemins de fer norvégiens.*)  
 — 122. Sjømannsforsikringen 1927. Fiskerforsikringen 1927. (*Assurances contre les accidents des marins. Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)  
 — 123. Fagskolestatistikk 1926/27—1928/29. (*Écoles professionnelles.*)  
 — 124. Alkoholstatistikk 1928—1929. (*Statistique de l'alcool.*)  
 — 125. Norges telegrafvesen 1928—1929. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)  
 — 126. Norges postvesen 1929. (*Statistique postale.*)  
 — 127. Arbeidslønnen i jordbruket. Driftsåret 1929—1930. (*Salaires des ouvriers agricoles 1929—1930.*)  
 — 128. Skolevesenets tilstand 1927—1928. (*Instruction publique.*)  
 — 129. Industriarbeiderforsikringen. Ulykkesforsikringen 1927. (*Assurances contre les accidents du travail.*)  
 — 130. Norges kommunale finanser 1927—28. (*Finances des communes.*)  
 — 131. Norges Brandkasse 1926—1928. (*Statistique de l'office national d'assurance contre l'incendie.*)  
 — 132. Private aktiebanker 1929. (*Banques privées par actions.*)  
 — 133. Kriminalstatistikk 1927 og 1928. (*Statistique de la criminalité pour les années 1927 et 1928.*)  
 — 134. Jordbrukstillingen 30 juni 1929. Første hefte. Husdyrhold. (*Recensement du 30 juin 1929. Bétail.*)  
 — 135. Norges fiskerier 1928. (*Grandes pêches maritimes.*)  
 — 136. Meglingsinstitusjonens virksomhet. Tariffavtaler og arbeidskonflikter 1929. (*Entremise publique. Conventions collectives et conflits du travail en 1929.*)  
 — 137. Norges bergverksdrift 1929. (*Mines et usines.*)  
 — 138. Norges handel 1929. (*Commerce.*)  
 — 139. Forsikringsselskaper 1929. (*Sociétés d'assurances.*)  
 — 140. Landbruksareal og husdyrhold 1930. Representativ telling. (*Superficies agricoles et élevage du bétail de l'année 1930. Recensement représentatif.*)  
 — 141. Sykeforsikringen 1929. (*Assurance-maladie.*)  
 — 142. Sundhetstilstanden og medisinalforholdene 1928. (*Rapport sur l'état sanitaire et médical.*)  
 — 143. Norges sparebanker 1929. (*Caisses d'épargne.*)  
 — 144. Civil rettspleie 1928 og 1929. (*Justice civile.*)

Det Statistiske Centralbyrå har dessuten bl. a. utgitt følgende verker:

- Statistisk Arbok** for kongeriket Norge. Senest utkommet: 49de årgang 1930. Oslo 1930. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)  
**Statistiske Meddelelser.** Senest utkommet: 47de bind 1929. Oslo 1929. (*Bulletin mensuel du Bureau Central de Statistique.*)  
**Månedsopgaver** over vareomsetningen med utlandet 1929. Syttende bind. Oslo 1930. (*Bulletin mensuel du commerce extérieur en 1929. Dix-septième année.*)  
**Fortegnelse** over Norges Offisielle Statistikk m. v. 1828—31 desember 1920. Kristiania 1889, 1913 og 1922. (*Catalogue de la Statistique officielle.*)  
**Statistiske Oversigter** 1914. Kristiania 1914. Statistiske Oversikter 1926. Oslo 1926. (*Résumé rétrospectif 1914 et 1926.*)

Samtlige verker er til salgs hos H. Aschehoug & Co., Oslo.

Av «Norges handel», årgangene 1911, 1912, 1913, 1915 og 1921, er Byråets beholdning meget knapp, hvorfor man vilde være takknemlig for å få overlatt eksemplarer av disse årganger.

10 februar 1930.